

**MEMORANDUM OF COOPERATION
BETWEEN
THE GOVERNMENTS OF THE MEMBER STATES OF THE
ASSOCIATION OF SOUTHEAST ASIAN NATIONS
AND
THE GOVERNMENTS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF
CHINA, JAPAN AND THE REPUBLIC OF KOREA
ON STRENGTHENING TOURISM COOPERATION**

The Governments of the Association of Southeast Asian Nations ("ASEAN") Member States, namely, Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Republic of the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand and the Socialist Republic of Viet Nam (hereinafter referred to as the "ASEAN Member States"),

and

the Governments of the Plus Three Countries, namely, the People's Republic of China, Japan and the Republic of Korea (hereinafter referred to collectively as the "Plus Three Countries" or individually as "Plus Three Country"),

(hereinafter referred to collectively as the "Participants" or individually as the "Participant")

RECOGNISING the progress of the ASEAN Plus Three Dialogue Relations, which have been evolving over the past years, and developing into a multi-faceted and dynamic partnership contributing to regional peace, mutual understanding and closer economic interaction;

EMPHASISING the need to strengthen, deepen and broaden cooperation in tourism between the ASEAN Member States and the Plus Three Countries;

BEARING IN MIND the entry into force of the Charter of ASEAN on 15th December 2008, which provides the institutional framework for ASEAN to build an ASEAN Community and develop friendly relation and mutually beneficial dialogue, cooperation and partnership with external parties, including the Plus Three Countries;

TAKING INTO ACCOUNT the importance of the Participants as Dialogue Partners and major market sources for tourism;

RECALLING the decision of the ASEAN Plus Three Summit held on 29 October 2010 in Ha Noi, Viet Nam, which, among others, provides that the ASEAN Plus Three process, with ASEAN as the driving force, would continue to be the main vehicle to achieve the long-term goal of building an East Asian community and contribute to sustainable development in the region;

NOTING paragraph (5) of ARTICLE 8 of the ASEAN Tourism Agreement signed by the ASEAN Leaders at the Seventh ASEAN Summit on 4 November 2002 in Phnom Penh, Cambodia, which, among others, provides that the ASEAN Member States agreed to cooperate with other countries, groups of countries and international institutions in developing human resources for tourism; and

PURSUANT TO the prevailing and applicable laws, regulations and national policies in the respective ASEAN Member States and the Plus Three Countries:

HAVE REACHED THE FOLLOWING COMMON RECOGNITION:

PARAGRAPH 1 OBJECTIVES

The Participants will, subject to the relevant laws, rules, regulations and national policies from time to time in force in their respective countries, endeavour to cooperate:

- (1) in facilitating travel and tourist visits;
- (2) in promoting the development of quality tourism through, where appropriate, the promotion of ASEAN's environmental management standards and certification programmes for sustainable tourism, and forging concrete collaboration in cultural and eco-tourism, cruise tourism, youth exchange, manpower development, joint tourism marketing and promotion, and quality assurance, as well as safety measures for tourists; and
- (3) in promoting linkages and strengthening cooperation among the education and training institutions of the Participants covering areas such as tourism information exchange, human resource development and crisis communication, and encouraging the involvement of the private sector in such cooperation.

PARAGRAPH 2 AREAS OF COOPERATION

In fulfillment of the objectives as stipulated in PARAGRAPH 1, the Participants will, subject to the relevant laws, rules, regulations and national policies from time to time in force in their respective countries, endeavour to:

- (1) Share:
  - (a) best practices for the development of responsible and/or sustainable tourism development,

- including the preservation of attraction sites and their surrounding environment;
  - (b) best practices for the development of new tourism product and structuring of joint tourism packages to increase tourism flows between the Participants; and
  - (c) resources and facilities in order to provide mutual assistance in tourism education and training for quality tourism development;
- (2) Support , and encourage:
- (a) the participation of business communities and other tourism segments in travel marts, exhibitions and tourism festivals with emphasis on the Participants' tourism destinations and products;
  - (b) joint tourism marketing and promotional activities, including the activities jointly carried out by the ASEAN-China Centre, ASEAN-Japan Centre and ASEAN-Korea Centre (hereinafter referred to as "the Centres"); and
  - (c) crisis communications to protect the reputation and credibility of the relevant tourism organisations and/or tourist destinations by proactively sharing accurate and timely information to key stakeholders;
- (3) Promote and facilitate:
- (a) the implementation of tourism-related projects or other related activities on mutually decided terms, through *inter alia* the empowerment of the Centres established by the Participants;
  - (b) travel and tourism between the Participants through joint promotion and tour packages linking tourist destinations; and
  - (c) cooperation among the tourism industries, particularly travel agencies, tourist guides, tour operators, airlines, hotels and resorts;

- (4) Exchange information pertaining to tourism statistics and development strategies, investment opportunities and economic data, including that of the tourism and travel sectors relevant to each other;
- (5) Jointly organise seminars, workshops and face-to-face meetings, wherever possible, with a view to exploring and discussing new opportunities and avenues for development and promotion of tourism; and
- (6) Any other areas of tourism cooperation to be mutually confirmed from time to time by the Participants.

PARAGRAPH 3 IMPLEMENTATION

For the purposes of implementing this Memorandum of Cooperation, the Participants jointly decide that:

- (1) the areas of cooperation as specified in PARAGRAPH 2 will be conducted through joint projects and/or programmes and/or activities as approved by the Participants and implemented by the agencies identified by them;
- (2) subject to PARAGRAPH 6, participation of other organisations and/or the private sectors will be encouraged in the development and implementation of the work programmes of the cooperation of the Participants in tourism; and
- (3) the Participants may finalise, as appropriate, implementation arrangements, in areas of cooperation as specified in PARAGRAPH 2.

PARAGRAPH 4 INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS

- (1) The Meeting of the Ministers responsible for tourism in the ASEAN Plus Three Countries (hereinafter referred to as the “M-ATM+3”) will be held annually or as jointly decided to discuss the issues and developments of common interest and to set policy directions for cooperation in the tourism sector. The M-ATM+3 will also consider, review and approve the policies and work programmes and/or plans as may be proposed by the Participants.
- (2) The Meeting of the National Tourism Organisation of ASEAN Plus Three countries (ASEAN NTOs+3), which will meet at least twice a year, has responsibilities for implementation of this MOC under the supervision, coordination, programme review and policy directions set by the M-ATM+3.
- (3) The Participants will :
  - (a) develop, coordinate and implement work programmes/plans to enhance cooperation in tourism, including the approval of the necessary cooperation programmes, projects and activities;
  - (b) provide a mechanism to promote participation from the private or business sector and non-governmental organisations; and
  - (c) establish necessary working groups with clear terms of reference and specific time frames to assist in the development and implementation of their policies and work programmes/plans. Experts from regional and international organisations in the tourism sector may also be invited for this purpose, subject to the approval of the Participants.
- (4) The ASEAN Secretariat will also assist the Participants in:

- (a) carrying out their functions, including technical support in the supervision, coordination and review of cooperation projects, programmes and activities; and
- (b) coordinating and monitoring all approved projects, programmes and activities under the work programmes and/or plans with the relevant coordinating bodies and concerned focal points and/or agencies.

PARAGRAPH 5 FINANCIAL ARRANGEMENTS

The areas of cooperation under PARAGRAPH 2 of this Memorandum of Cooperation will be funded by the Participants and/or other funding sources, which will be jointly decided upon by the relevant Participants on a case-by-case basis subject to the availability of funds and resources.

PARAGRAPH 6 PARTICIPATION OF OTHER ORGANISATIONS AND/OR PRIVATE SECTORS

The Participants may decide to invite other organisations and/or private sectors, with no objection from the other Participants, to participate in joint projects and/or programmes and/or activities being carried out under this Memorandum of Cooperation. In carrying out such joint projects and/or programmes and/or activities, the terms and conditions of participation by such other organisations and/or private sectors will be set out in applicable implementing arrangements which made in line with the law of each country.

PARAGRAPH 7 MODIFICATION

- (1) Any Participant may request in writing modification of all or any part of this Memorandum of Cooperation.
- (2) Any modification that is jointly decided by the Participants will be in writing by the Participants and will form an integral part of this Memorandum of Cooperation.
- (3) Such modification will commence on such date as may be mutually decided by the Participants.
- (4) Any modification will not affect the implementation of any ongoing projects, programmes and/or activities, which have been jointly decided upon by the Participants before the date of such modification.

PARAGRAPH 8 SETTLEMENT OF DISPUTES

Any differences or disputes between the Participants concerning the interpretation, implementation and/or application of this Memorandum of Cooperation will be settled amicably through mutual consultations and/or negotiations between the Participants, without reference to any third party or international tribunal.

PARAGRAPH 9 MISCELLANEOUS

- (1) This Memorandum of Cooperation is not intended to be legally binding and does not create any legal rights or obligations on the Participants.

- (2) This Memorandum of Cooperation is without prejudice to any existing tourism agreements or arrangements concluded between any of the ASEAN Member States and any of the Plus Three Countries.
- (3) This Memorandum of Cooperation will not affect any rights and obligations provided under any bilateral agreement concluded between any of the ASEAN Member States and any of the Plus Three Countries.

PARAGRAPH 10 OTHER RIGHTS AND INTERESTS

Notwithstanding anything contained in this Memorandum of Cooperation, where the implementation of this Memorandum of Cooperation affects the rights and interests of any Participant with respect to its national security, national and public interest or public order, or the rights and interests of any Participant as may be applicable, with respect to the protection of intellectual property rights, confidentiality and secrecy of documents, information and data, the relevant Participant may carry out appropriate steps or consultations to ensure that such rights and interests are protected and safeguarded.

PARAGRAPH 11 COMMENCEMENT, PERIOD OF COOPERATION, and TERMINATION

- (1) Within [three (3) months] from the date of signing of this Memorandum of Cooperation, each Participant will notify in writing to the Secretary-General of ASEAN on its readiness for the commencing of this Memorandum of Cooperation. The Memorandum of Cooperation will commence upon the receipt of the thirteenth notification to the Secretary-General of ASEAN and will continue for a period of five (5) years. Thereafter, this Memorandum

of Cooperation will be automatically extended for further periods of five (5) years each, unless terminated in line with Paragraph 11(2).

- (2) This Memorandum of Cooperation may be terminated by the Participants by written consent on a date mutually decided by the Participants in writing. Such termination will not affect the implementation of any ongoing projects, programmes and/or activities, which have been jointly decided upon by the Participants before the date of the termination.
- (3) Notwithstanding anything in this Paragraph, any Participant may exit from this Memorandum of Cooperation by notifying all other Participants in writing of its intention to exit at least three (3) months prior to the intended date of exit through the Secretary-General of ASEAN. Such exit will not affect the implementation of any ongoing projects, programmes and/or activities, which have been jointly decided upon by the Participants before the date of the exit.

The original copy of this Memorandum of Cooperation will be retained with the Secretary-General of ASEAN. Duly certified copies of this Memorandum of Cooperation will be transmitted by the Secretary-General of ASEAN to all Participants.

Signed at.....on the .....day
of.....in the year two thousand
and.....in one original text, in the English language.

For the Government of Brunei Darussalam:

DATO ALI APONG
Minister of Primary Resources and Tourism

For the Government of the Kingdom of
Cambodia:

DR. THONG KHON
Minister of Tourism

For the Government of Republic of
Indonesia:

DR. ARIEF YAHYA
Minister of Tourism

For the Government of the Lao People's
Democratic Republic:

PROF. DR. BOSENGKHAM VONGDARA
Minister of Information, Culture and Tourism

For the Government of Malaysia:

For the Government of the People's
Republic of China:

LI JINZAO
Chairman of China National Tourism
Administration

For the Government of Japan:

Ambassador Extraordinary and
Plenipotentiary for (country)

For the Government of the Republic of
Korea:

KIM JONGDEOK
Minister of Culture, Sports and Tourism

**DATO' SERI MOHAMED NAZRI TAN SRI
ABDUL AZIZ**
Minister of Tourism and Culture

For the Government of the Republic of the
Union of Myanmar:

U HTAY AUNG
Union Minister of Hotels and Tourism

For the Government of the Republic of the
Philippines:

RAMON R. JIMENEZ, JR.
Secretary, Department of Tourism

For the Government of the Republic of
Singapore:

S. ISWARAN
Second Minister for Trade and Industry

For the Government of the Kingdom of
Thailand:

KOBKARN WATTANAVRANGKUL
Minister of Tourism and Sports

For the Government of the Socialist Republic
of Viet Nam:

HOANG TUAN ANH
Minister of Culture, Sports and Tourism

บันทึกความร่วมมือว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

ระหว่าง

รัฐบาลแห่งรัฐสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

และ

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ญีปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี

รัฐบาลแห่งรัฐสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กล่าวคือ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "รัฐสมาชิกอาเซียน")

และ

รัฐบาลแห่งประเทศบวมกลาม กล่าวคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญีปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกรวมกันว่า "กลุ่มประเทศบวมกลาม" หรือเรียกแยกต่างหากว่า "ประเทศบวมกลาม") (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกรวมกันว่า ผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย หรือ โดยลำพังเรียกว่า ผู้เข้าร่วม)

ตระหนักถึง ความก้าวหน้าของความสัมพันธ์คู่เจรจาอาเซียนบวมกลาม ซึ่งพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พัฒนาไปสู่ความร่วมมือในหลากหลายแง่มุม และพัฒนาความร่วมมืออย่างมีพลวัต เพื่อสนับสนุนความสงบในภูมิภาค เข้าใจซึ่งกันและกันมีปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกันอย่างใกล้ชิด

เน้นย้ำถึง ความต้องการที่จะส่งเสริม และขยายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างรัฐสมาชิกอาเซียนกับกลุ่มประเทศบวมกลาม

ระลึกถึง การบังคับใช้กฎบัตรอาเซียน เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานของอาเซียน เพื่อสร้างประชาคมอาเซียน พัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตร การเจรจาที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ความร่วมมือกับประเทศภายนอกสมาชิก รวมถึงกลุ่มประเทศบวมกลาม

พิจารณาถึง ความสำคัญของผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายในฐานะคู่เจรจา และตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญ

ระลึกถึง ผลการประชุมสุดยอดอาเซียนบวมกลามเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ซึ่งกำหนดให้การดำเนินงานของอาเซียนบวมกลามก้าวหน้าต่อไปด้วยแรงผลักดันของอาเซียน เพื่อขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จในระยะยาวของการสร้างประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค

รับทราบ ว่า ในย่อหน้า ๕ ของหัวข้อที่ ๘ ของความตกลงว่าด้วยการท่องเที่ยวอาเซียน ซึ่งลงนามโดยผู้นำกลุ่มอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ณ กรุงเทพมหานคร กำหนดให้รัฐสมาชิกอาเซียนเห็นพ้องที่จะร่วมมือกับประเทศอื่นๆ กลุ่มประเทศ และสถาบันในระดับนานาชาติ ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยว และ

ตาม กฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายระดับชาติที่มีอยู่และใช้บังคับของรัฐสมาชิกอาเซียนแต่ละรัฐและกลุ่มประเทศบวกลวม

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้:

ย่อหน้า ๑ วัตถุประสงค์

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎ ระเบียบ และนโยบายของประเทศที่บังคับใช้ในประเทศสมาชิก ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายพยายามที่จะร่วมกัน

- (๑) อำนวยความสะดวกในการเดินทางและการเยี่ยมเยือนของนักท่องเที่ยว
- (๒) ประชาสัมพันธ์การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาเซียนและการรับรองแผนงานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การสร้างความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นรูปธรรม การท่องเที่ยวทางเรือ การแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาบุคลากร การตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน การประชาสัมพันธ์และรับประกันคุณภาพ รวมทั้งมาตรการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และ
- (๓) ประชาสัมพันธ์การเชื่อมโยง และการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา และสถาบันฝึกอบรมของผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายที่ครอบคลุมการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การสื่อสารในสภาวะวิกฤติ และส่งเสริมความสัมพันธ์กับภาคเอกชนในความร่วมมือนี้

ย่อหน้า ๒ ขอบข่ายความร่วมมือ

ในการบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้า ๑ ภายใต้บังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎ ระเบียบ และนโยบายของประเทศที่ใช้บังคับในประเทศสมาชิก ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายพยายาม :

(๑) แบ่งปัน :

- (เอ) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อ และ/หรือ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการรักษาไว้ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและทรัพยากรแวดล้อม
- (บี) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวใหม่ และจัดทำแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อเพิ่มการไหลเวียนด้านการท่องเที่ยวระหว่างผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และ
- (ซี) ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อจัดความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการศึกษาด้านการท่องเที่ยว และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว

(๒) สนับสนุน และส่งเสริม :

- (เอ) การมีส่วนร่วมของธุรกิจชุมชน และภาคส่วนอื่นด้านการท่องเที่ยวในตลาดท่องเที่ยวนิทรรศการ และเทศกาลท่องเที่ยว โดยเน้นย้ำถึงจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว และสินค้าของผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย
- (บี) ตลาดด้านการท่องเที่ยวร่วม และกิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์ รวมถึงกิจกรรมที่ทำให้สำเร็จร่วมกันโดยศูนย์อาเซียน – จีน ศูนย์อาเซียน – ญี่ปุ่น และศูนย์อาเซียน – เกาหลี ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ศูนย์” และ
- (ซี) การสื่อสารในสภาวะวิกฤติเพื่อปกป้องชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว และ/หรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งปันข้อมูลอย่างถูกต้อง และตรงเวลาแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

(๓) ประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวก :

- (เอ) การนำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไปบังคับใช้ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง บนข้อตกลงที่ตัดสินใจร่วมกัน การสร้างอำนาจให้กับศูนย์ที่ก่อตั้งโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย
- (บี) การเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายผ่านทางการประชาสัมพันธ์ร่วมกัน และแพ็คเกจท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน
- (ซี) ความร่วมมือในกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว สายการบิน โรงแรมและรีสอร์ท

(๔) แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถิตินักท่องเที่ยวและกลยุทธ์ในการพัฒนา โอกาสการลงทุน และข้อมูลทางเศรษฐกิจ รวมถึงภาคการเดินทางและการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

(๕) การจัดสัมมนาร่วมกัน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมแบบต่อหน้า ตามความเป็นไปได้ ด้วยความตั้งใจที่จะสำรวจและหารือถึงโอกาสและวิธีการพัฒนาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ

- (๖) ในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองจากผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย

ย่อหน้า ๓ การนำไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการนำบันทึกความร่วมมือนี้ไปปฏิบัติ ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายได้ตัดสินใจร่วมกันถึง :

- (๑) ขอบข่ายความร่วมมือที่ได้กำหนดไว้ในย่อหน้า ๒ จะถูกควบคุมโดยโครงการร่วม และ/หรือ กิจกรรมที่ได้รับอนุมัติจากผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และนำไปปฏิบัติโดยตัวแทนที่ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายระบุไว้
- (๒) ภายใต้บังคับของย่อหน้า ๖ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่นๆ และ/หรือภาคเอกชนจะได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาและการนำแผนงานความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายไปใช้ และ
- (๓) ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายอาจนำความตกลงในสาขาความร่วมมือไปปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ตามความเหมาะสมตามที่ระบุไว้ในย่อหน้า ๒

ย่อหน้า ๔ การจัดการด้านสถาบัน

- (๑) การประชุมระดับรัฐมนตรีในประเทศอาเซียนบวกสาม (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า เอ็ม – เอทีเอ็มบวกสาม) จะจัดขึ้นทุกปี หรือตามที่ตัดสินใจร่วมกันเพื่อหารือถึงปัญหา และการพัฒนาประโยชน์ส่วนรวม และวางนโยบายเพื่อความร่วมมือในภาคการท่องเที่ยว เอ็ม – เอทีเอ็มบวกสาม และจะพิจารณา ทบทวน และอนุมัตินโยบายและแผนงาน และ/หรือแผนที่อาจเสนอโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย
- (๒) การประชุมหน่วยงานการท่องเที่ยวของประเทศอาเซียนบวกสาม (อาเซียนเอ็นทีโอบวกสาม) จะจัดขึ้นอย่างน้อย ๒ ครั้งต่อปี รับผิดชอบในส่วนของการนำบันทึกความร่วมมือนี้ไปใช้ ภายใต้การควบคุมดูแล ประสานงาน วิจัยแผนงาน และวางนโยบายโดยเอ็ม – เอทีเอ็มบวกสาม
- (๓) ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายจะ:
  - (เอ) พัฒนา ประสานงาน และนำโครงการ/แผนไปใช้ เพื่อยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการอนุมัติโครงการความร่วมมือ และกิจกรรมเท่าที่จำเป็น
  - (บี) จัดหาวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนหรือภาครัฐกิจและองค์กรอิสระ และ
  - (ซี) จัดตั้งคณะทำงานที่จำเป็นเพื่อกำหนดขอบเขตงานและกรอบระยะเวลาที่แน่นอนเพื่อช่วย

พัฒนาการและนโยบายและโครงการ / แผนไปใช้ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก
หน่วยงานภูมิภาคและหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวตามที่ผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย
ได้เห็นชอบร่วมกัน

- (๔) สำนักเลขาธิการอาเซียนจะช่วยเหลือผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายในด้าน:
- (เอ) การดำเนินงานตามหน้าที่ รวมทั้งการสนับสนุนทางเทคนิคในการควบคุมดูแล การ
ประสานงานและทบทวนโครงการ และกิจกรรมความร่วมมือ และ
  - (บี) การประสานงานและการติดตามโครงการและกิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติภายใต้การทำงาน
ของโครงการ และ/หรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานและผู้ประสานงานที่
เกี่ยวข้อง และ/หรือหน่วยงาน

ย่อหน้า ๕

ข้อตกลงด้านการเงิน

ขอบเขตความร่วมมือภายใต้ย่อหน้า ๒ ของบันทึกความร่วมมือฉบับนี้ จะได้รับการสนับสนุนโดยผู้เข้าร่วม
ทุกฝ่ายและ/หรือแหล่งอื่นที่รัฐสมาชิกที่เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจร่วมกันเป็นรายกรณีบนพื้นฐานของเงินทุนและ
ทรัพยากรที่มี

ย่อหน้า ๖

การมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น และ/หรือภาคเอกชน

ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายอาจตัดสินใจเชิญหน่วยงานอื่น และ/หรือภาคเอกชน ที่ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายอื่นเห็นชอบเพื่อทำ
โครงการร่วมกัน และ/หรือกิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้บันทึกความร่วมมือฉบับนี้ ในการดำเนินการ
โครงการร่วมกัน และ/หรือกิจกรรม ข้อตกลงและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น และ/หรือ
ภาคเอกชน จะถูกกำหนดในการจัดทำข้อตกลงที่สามารถนำไปปฏิบัติโดยเป็นไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

ย่อหน้า ๗

ข้อแก้ไข

- (๑) ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายใดๆ อาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการแก้ไขบันทึกความเข้าใจฉบับนี้บางส่วน
หรือแก้ไขทั้งหมด

- (๒) ข้อแก้ไขใดๆ ที่ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายได้ตัดสินใจร่วมกัน จะกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร และจะเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความร่วมมือฉบับนี้
- (๓) ข้อแก้ไขจะมีผลในวันที่ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายได้ตัดสินใจร่วมกัน
- (๔) ข้อแก้ไขใดๆ จะไม่กระทบต่อโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ และ/หรือกิจกรรมที่รับการยินยอมโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายก่อนวันแก้ไขบันทึกความร่วมมือฉบับนี้

ย่อหน้า ๘ การระงับข้อพิพาท

ข้อแตกต่างหรือข้อพิพาทใดๆ ระหว่างผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายที่เกิดจากการตีความ การนำไปปฏิบัติ และ/หรือการนำบันทึกความร่วมมือฉบับนี้ไปปฏิบัติจะระงับโดยการหารือ และ/หรือการเจรจาอย่างฉันมิตรระหว่างผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายโดยปราศจากผู้เข้าร่วมที่สาม หรือศาลระหว่างประเทศ

ย่อหน้า ๙ เรื่องอื่นๆ

- (๑) บันทึกความร่วมมือฉบับนี้ไม่มีเจตนาที่จะก่อให้เกิดข้อผูกพันทางกฎหมายและไม่มีข้อผูกพันกับกฎหมายหรือข้อบังคับของผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย
- (๒) บันทึกความร่วมมือฉบับนี้จะไม่มีผลต่อความตกลงหรือการจัดการด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศบวกสามใดๆ
- (๓) บันทึกความร่วมมือฉบับนี้จะไม่กระทบต่อสิทธิและข้อบังคับใดๆ ที่อยู่ภายใต้ความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศบวกสามใดๆ

ย่อหน้า ๑๐ สิทธิและผลประโยชน์อื่น

โดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดของบันทึกความร่วมมือฉบับนี้ ในกรณีที่มีการดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือฉบับนี้มีผลกระทบต่อสิทธิและผลประโยชน์ของผู้เข้าร่วมอันเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงแห่งชาติผลประโยชน์สาธารณะแห่งชาติหรือความสงบเรียบร้อย หรือสิทธิและผลประโยชน์ของผู้เข้าร่วมตามควรแต่กรณีอันเกี่ยวเนื่องกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ความลับของเอกสาร สารสนเทศและข้อมูล

ผู้เข้าร่วมที่เกี่ยวข้อง อาจดำเนินการตามขั้นตอนหรือการหาวิธีที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าสิทธิและผลประโยชน์ดังกล่าวได้รับการคุ้มครองและปกป้อง

ย่อหน้า ๑๑

การบังคับใช้ ระยะเวลาของความร่วมมือ และการสิ้นสุด

- (๑) แต่ละผู้เข้าร่วมจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเลขาธิการอาเซียนถึงความพร้อมในการดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือฉบับนี้ภายในสาม (๓) เดือนนับจากวันลงนาม บันทึกความร่วมมือจะมีผลทันทีเมื่อเลขาธิการอาเซียนได้รับแจ้งจากประเทศที่สิบสาม และจะมีอายุห้า (๕) ปี หลังจากนั้น บันทึกความร่วมมือจะได้รับการต่ออายุโดยอัตโนมัติคราวละห้า (๕) ปี ถ้าไม่มีการสิ้นสุดในย่อหน้า ๑๑ (๒)
- (๒) ผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายอาจยกเลิกบันทึกความร่วมมือฉบับนี้โดยการแสดงเจตนาถึงวันที่จะยกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษร การยกเลิกนี้จะไม่กระทบต่อโครงการที่กำลังดำเนินอยู่และ/หรือกิจกรรมที่รับการยินยอมโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายก่อนวันยกเลิกบันทึกความร่วมมือฉบับนี้
- (๓) โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาในย่อหน้านี้ ผู้เข้าร่วมใดๆ อาจถอนตัวออกจากบันทึกความร่วมมือนี้โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้เข้าร่วมอื่นทั้งหมดทราบผ่านทางเลขาธิการอาเซียนอย่างน้อยสาม (๓) เดือนก่อนวันที่ประสงค์จะถอนตัว การถอนตัวจะไม่กระทบต่อโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ และ/หรือกิจกรรมที่รับการยินยอมโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่ายก่อนวันยกเลิกบันทึกความร่วมมือฉบับนี้

ต้นฉบับของบันทึกความร่วมมือนี้จะเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการอาเซียน โดยเลขาธิการอาเซียนจะจัดส่งสำเนาฉบับที่ได้รับการรับรองให้ผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย

ลงนาม ณ .....เมื่อวันที่.....โดยจัดทำเป็นเอกสารภาษาอังกฤษฉบับเดียวเท่านั้น

สำหรับรัฐบาลของบรมโอรสาธิราชฯ

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ดาโต๊ะ อาลี อาปอง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรพื้นฐานและการท่องเที่ยว

ลี จินจ้าว

ประธานคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำหรับรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา

สำหรับรัฐบาลของญี่ปุ่น

ดร.ทอง.ก้อน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว

เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีความชำนาญประจำ

ประเทศ...

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐเกาหลี

อารีฟ ยะห์ยา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว

คิม จงดอค

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา
และการท่องเที่ยว

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ศ.ดร.บ่อแสงคำ วงดาลา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

สำหรับรัฐบาลของมาเลเซีย

ดาโต๊ะ ชรี โมฮาเหม็ด นัซรี ตัน ศรี อับดุล อาซิส
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

นายอุ เท อ่อง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการโรงแรมและการท่องเที่ยว

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

รามอน อาร์ จิเมเนซ จูเนียร์
เลขาธิการ กรมการท่องเที่ยว

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐสิงคโปร์

เอส อีศวาราน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมคนที่สอง

สำหรับรัฐบาลของราชอาณาจักรไทย

กอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำหรับรัฐบาลของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ฮอง ตวน อันห์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว